

Väljaandjad:

Tõrva linnavalitsus, Helme vallavalitsus, Põdrala vallavalitsus, Hummulu vallavalitsus

Kujundus: loovbüroo Kuldne Lammas**Trükk:** AS Kroonpress;**Otsepost:** OÜ Joon; Tiraaž: 3000**Toimetis:** Egon Ilisson, kuldne@kuldne.com, 53 736 992MAI
5/2017

HELME

KIHELKONNALEHT

ARVAMUS**Maido Ruusmann: valimisest ja võitlusest****LK2****UUDIS****Vapper pensionär õiglust otsimas****LK 3****FOOKUS****Maju kõikjale maailmas****LK6-7****KULTUUR****Kodu-kohvikute päev hüüab tules!****LK 8****PERSOON****Legendaarne rallimees Albert Veesaar****LK12****Teve Rajamets**

Väike hiiglane tõi koju võidupärja!

Helme vallas elab üks imevahva väike poiss nimega Oliver Kõvask. Oliver on nelja- aastane, kuid juba üle Eesti tuntud ning paljude poolt armastatud tänu telesaatele „Väikesed hiiglased”. Mai alguses toimus saate finaali, kus rahvahääletuse ning žürii hinnangul osutuks parimaks just Oliveri tiim Inese Imelised.

Oliver pakatab energiast ning elab juba praegu üsna kiiret elu. Intervjuu tuli tal samuti anda vahetult enne laulutundi. Kuid mängimine on ju väikese inimese töö ning seda olulist tööd teeb Oliver lasteaias Tõrvalill. Ka tema lasteaiakaaslased jälgisid oma sõbra tegemisi telekast. „Esimene kord, kui ma peale saadet läksin lasteaeda, vot siis nad kõik ütlesid, et nad nägid mind saates ja olid rõõmsad,” lausus Oliver.

Väike tarkur nimetab peast kõik Eesti presidendid

Aprilli alguses telesaatejuhtide jõudnud „Väikeste hiiglaste” saates rääkis Oliver Eesti presidendist Kersti Kaljulaidist, kellega tal oli rõõm ka presidendid Valgamaa visiidi ajal kohtuda. Peale seda otsustas uudistesaaade „Reporter“ uurida, kas Oliver teab ka teisi presidente. Ja nii see oligi, ta nimetas vabalt ette kõik Eestis valitsenud riigipead. Ilmselt tekib küsimus, kuidas vaid nelja- aastane poiss seda kõike teab. Vastuseks sellele küsimusele ütleb Oliver, et tema on oma peres tarkur ning pigem õpetab juba ise teistele erinevaid asju.

Lisaks neile kallistustele, mis jagati saate ajal kaamera ees, tunnistab Oliver, et ka väljaspool saadet on tiimiliikmed talle väga headeks sõpradeks. Meeskonda, mille pesamuna Oliver oli, kuulusid peale tema veel ka laulja Mirjam ning tantsijad Annaliisa ja Akreta-Dia. Tiimi vedas eest hõbehääline Eda-Ines Etti. Žürii kohta oli Oliveril samuti vaid häid sõnu. „Minu lemmik on see keskmine, Evelin Võigemast ja veel on seal Ott Lepland ja Jüri Nael,” teadis Oliver.

Saatejuht Tambet Tuisk ei pidanud paljuku Oliveri ees ka sügav kummardus teha. Foto: Ekraanitõmmis

Saates rääkis Oliver, et ta on väga agar töömees ja eriti meeldib talle oma emal aidata kaevata. Lisaks sellele naudib ta multikate vaatamist, näiteks Käsna- Kallet, mis sai Oliveri poolt paika pandud multifilmide edetabelis teise koha. „Minu lemmiktegelane on sealt üks konn,” selgitab Oliver. Ja kui mina seejärel ilmselt siis veidi rumala näoga vaikima jäin, jätkab: „Sa ju tead küll, mis konnast ma räägin. See on see konn, see plankton. Plankton võib olla ka tulnukas.”

Hea planeerimise juures on kõik võimalik ka kuue lapse kõrvalt!

Lisaks multikate vaatamisele on üheks Oliveri meelistegevuseks erinevate mängude mängimine. Hetke lemmikute hulka kuuluvad „Peitus”, „Heeringas- heeringas” ning „Uka-uka, mina prii”.

Oliveri suurimaks toeks on tema tubli ema Reet, kelle arvates kõige suuremaks muutuseks saates osalemise juures pere jaoks sai see, et autoga pidi rohkem sõitma. „Pere elu peab natukene ikka korraldama saate järgi, aga kõik on tehtav, kui asju hästi planeerida. Kõik on teostatav ja ega miski pole pidanud selle pärast kannatama,” lausus Reet Kõvask. Oliver pole ema sõnul saate jooksul muutunud: „Oliver on ikka Oliver. Stoodios on ta vaid natukene teine, ta naudib laval olemist ning esinemist väga,” on ema veendunud.

Erilisi kasvatusnippe Reet aga kasutanud pole, et Oliver nii julgeks sirguks. „Mingisugust salaretsepti ma kasutanud küll pole, ta on pere noorim laps, hoitud ja armastatud. Ta on selline emme poja, keda ma olen üksi kasvatanud, ja me teeme hästi palju kõike koos,” tõdeb Reet.

Oliver jagab soovitusi toreda lapse saamiseks

Enne, kui jõudsin emalt järgmise küsimuse küsida, kinnitasin, et Oliver on väga julge ja armas poiss, ning siis otsustas Oliver ulatada mulle abikäe, küsides vahele, kas mina tahaksin ka omale sellist last. Seletasin, et kunagi sooviksin kindlasti, uurides, kas ta oskab mulle soovitusi jagada, kuidas mul õnnestuks selline vahva laps saada. Seejärel avaldas Oliver viisi, kuidas endale seesugune laps kasvatada: „Ehita endale mingi seeme, mis kasvatab Oliveri. Seemne pead sa ise lihtsalt ehitama, puidust. Siis tuleb seeme mulda istutada ning kasvabki väike Oliver,” jagas poiss õpetussõnu.

Oliveri ema sõnul on Tõrva väga hea paik lastel koolis käimiseks. „Siin on aktiivsetel noortel palju võimalusi, kuidas end arendada. Puudust oleme tundnud vaid kunsti

poole pealt, aga võib-olla pole me ka ise piisavalt otsinud, sest mu teine poeg joonistab superhästi. Lastega on mul ka väga vedanud, ma pole nendega kunagi kodus pidanud õppima, lihtsalt kuidagi tulevad head tulemused,” rõõmustab Oliveri ema.

Lisaks meelelule lavakogemusele ning uutele sõpradele pälvis Oliver kiidusõnu ka mitmetelt Eesti tuntud inimestelt. Nii Hannes Võrno kui ka Ott Lepland olid ühel nõul, et just Oliver peakski olema aasta meeletuhutaja tiitli omanik.

Võidutiim sai oma annete edasiarendamiseks 10 000 euro suuruse stipendiumi. Kuhu aga Oliveri pere selle raha suunab, ei osanud ema veel täpselt öelda. Loodetavasti suudab Oliver oma andekuse rakedada tulevikus endale meelepärast ja miks mitte võiks tulevikus väiksed hiiglased näiteks presidente pähe õppides jätta meelde ka tema nime.

Egon Ilisson
HKL vastutav väljaandja

Tegijal ärgu juhtugu

Ma olen loomu poolest laisk inimene. Enamasti ma teen täpselt nii palju, kui kohustusi on, ja seejärel maha istudes käed sügelema kohe ei hakka. Aga töökohustuste puhul ma kohe kindlasti laisklema ei kipu – pigem vastupidi. Kui midagi juba tegema hakata, siis teha seda võimalikult hästi. „Kui tervet ei jõua, siis tee pool“ suhtumine sünnitab ainult poolikuid asju ja kuna ma kuulun selliste inimeste hulka, kes naudivad tihtipeale tulemust rohkem kui protsessi, siis endale seda lubada ei saa. Isegi kui see protsess on vaevaline ja ajab vanduma, tuleb see ära teha, sest just tulem väärib küünlaid.

Seda piinlikum on see, et Helme Kihelkonnalehe viimastes numbrites on tulnud sisse lohakusvigu. Siinkohal pean vabandama nii Kaie Tähe, Triin Jaansalu kui Andra Söödi ees, kelle puhul on vähemal või rohkemal määral olnud ebatäpsusi ajalehes. Minu õnneks ei teinud keegi neist suurt numbrit ja mõistsid, et selliseid asju tuleb ette. Kuigi ajalehte näevad enne trükki minekut kümnekond inimest, siis ei riiva isegi kümneid silmi teinekord vead, mis peaksid olema kõige silmapaistvamad. Aga see pole kindlasti vabandus. Asju on võimalik teha ideaalilähedaselt ja selle poole peaks üritama püüelda. Just eksimused toovad inimesi maa peale ja manitsevad olema tähelepanelikum.

Samas on eestlaslik omadus ju eelkõige näha teiste vigu ja eks meil kõigil ole see meel hästi arenenud. Tegelikult on ju kaugel vaadates kõik tööd ja elualad imelihtsad ja kurta pole lubatud isegi kõige võimatuid asju tehes. Näiteks kui lugeda põllumeeste muredest, siis sarkastilisemad meie hulgast saaks ju kohe öelda: „Ma olen küll näinud seda saadet „Meie pere ja muud loomad““. Talupidajal ju on hordide viisi talgulisi igal hommikul aia taga abi pakkumas. See kõik on nii imelihtne, selle kõrvalt jõuaks veel sada asja ära teha.“

Ma saan hästi aru vanakooli meestest, kellel kõik tuli raske tööga. Nüüd künnad hobuse asemel põldu mobiiliga traktorit juhtides, ajalehti laod külgedele arvutis, sünnipäevaõnnitlused saadad Facebookis ja kartuli ostad poest. Aga selle poole ju inimkond püüdlebki, et kõik tuleks lihtsamini kätte, inimesed saaksid elamisväärsemat elu elada, puhata ja mängida. Füüsiline ülekoormus ja liigesevalud on tänapäeval juba vaat et folkloorsed terminid. Nüüd on palju peenemad asjad, nagu stress, migreen või ületreenitus tervisesporti harrastades. Paraku tekitab see palju ka trotsi, eelkõige nendes, kes on pidanud millegi saavutamiseks rohkem pingutama kui tänapäevased inimesed. Mul on hea meel, et on veel alles need vähesed rauast mehed ja terasest naised, kes harjunud kõike ise tegema ja kõvasti selle nimel higi valama, ning neilt on palju õppida. Nende lähenduskäigud asjade perfektselt tegemiseks on tihtipeale õigemad kui need, mis meile koolipingist või tarkadest raamatutest peale surutakse. Kui mõni selline mees/naine õpetab mind ajalehte tegema, siis ma kuulan ära, panen kõrva taha ja vahel ka rakendan oma töös. Isegi kui ütleja ei tea ajakirjandusest ööd ega mütsi ja kokkupuuted on pelgalt lugejana. Ma lihtsalt tean, et nende puhul pole tegemist puhaste teoreetikutega, kes on asjadest üksnes kuulnud, vaid nad on enamik asju siin ilmas läbi vigade endale selgeks teinud...

Olgem suuremad kui meie vead... armastage!

Maido Ruusmann
Tõrva linnaapea

Tuleviku tulemused

Kui kohalike valimisteni on jäänud kõigest viis kuud, võib poliitmaastikul tunda kevadel juba sügise lõhna. Poliitilise edu valem

otsingud käivad nii riiklikul tasandil kui ka meil. Selle kõige juures on väga lihtne kaotada pea, näha igas vastutulevas inimeses potentsiaalset valijat, üritada teenida endale lisapunkte läbi vastandumise ja konkurentide mustamisi. Mehed, kes on aastaid ühist vankrit vedanud, on ristmikul, kus üks vaatab paremale, teine vasakule ja mõlemad arvavad, et teekaaslase siht on vale. Tegelikult see nii pole.

Meie piirkonna poliitikud näitavad igapäevaselt rõõmustavalt palju üksteise mõistmist, aga see on ka loomulik. Kõik ju tahavad kohalikele head ja omavalitsuste juhtimine on seetõttu paljuski aateline töö. Töömeetodid on erinevad, aga kellegi heades kavatsustes kahelda ei maksa. Seda imestama panevam on see, et kuigi eesmärk on ühine, on lihtne juhtuma see, et just enne valimisi arvatakse, et konkurentide plaan on millegipärast halvem.

Tean mina ja teavad ka teised kohalikud, et uue valla tulles on mured ja rõõmud samad mis varasemalt. Kuidas leida tasuv töökoht kodu lähedalt? Kas tööle/kooli jõudmiseks käib korralik bussiliiklus ja kas teed sihtkohta on korras? Kuidas säilitada kvaliteetset haridust? Mida pakub mulle hea elukeskkond ja kas ma pean kultuuri või spordi tarbimiseks minema suurlinna või on võimalused ka kohapeal olemas? Kuidas ma saan õnnelikult vananeda nii, et vajadusel saan abi ka siis, kui tervis

alt veab? Kas mu lapsed soovivad siia kunagi elama jääda?

Need on küsimused, mida peaks enda peast läbi laskma kõik kandidaadid, kes kohalikel valimistel välja tulevad. Paraku on palju ka neid, kes tegelikult on vaid nimed ja numbrid sedelitel ning kellel pole ei aega ega seetõttu ka suurt huvi hakata oma ideid teostama, kui nad valituks saavad. Hea tava poliitikas on see, et kui kandidaat saab palju hääli ja osutub võimuera-konna ridades valituks, siis ta võtab vastu ka omavalitsuse juhtimises olulise ametikoha. Inimesed, kes hääletavad kellegi poolt, ikkagi ju loodavad, et nende häälekandja hakkab suuri asju tegema. Me ei vali kunagi pelgalt volikogus ühte käetõstjat, vaid valime iseeneste tulevikku meie armastatud kodukohas. Valijal oleks seetõttu valikut tehes mõistlik vaadata kandidaati läbi tema varasema panuse piirkonda, tuginedes tema mõtetele ja ideedele piirkonna arengut silmas pidades ning võimekuse ja tahte midagi ka tegelikult piirkonna heaolu parandamiseks ära teha, mitte arvestada pelgalt tema tuntust teles, lehes või külapeol.

Siinkohal ei passi mõelda, et erakond, kus inimene kandideerib, otsustab seda, millist poliitikat ta ajab, sest kusagilt peakontoritest või tagatubadest mitte midagi kellelegi ette ei öelda. Ei pea EKRE kandidaat siin mustanahalisi söimama, ei pea Keskerakonna kandidaat nõukogude okupatsiooni takka kiitma. Me ei ole siin keegi väiksed mutrid suures masinavärgis, vaid oleme isiksused, kes kõik otsused ja plaanid mõtleme välja

oma peas ja võtame ka valed käikude pärast vastutuse. Ei ole vaja erinevaid gallupeid uurida, et kes hetkel kui populaarne üleriiklikult on, sest ei tule siia valitsejaid ei Tallinnast ega mujalt. Siinkohal on iga hääli inimese enda oma ja tähtis just meie piirkonna tulevikku silmas pidades. Mõelda, et kui Eesti ühiskond kaldub oma poliitilistes eelistustes mingis suunas, siis mõistlik oleks nendega sammu pidada, ei ole maapiirkondades kindlasti paslik.

Tõrva piirkonda on pikka aega saatnud poliitiline stabiilsus, mida kindlalt võimulolijate kompromissivõime, eesmärgiga seada piirkonna areng ettepoole isiklikest ambitsioonidest ja partei silmapaistvusest. Siiras soov ja lootus on, et see jätkuks ka veel järeljäänud viie kuu jooksul enne valimisi. Ja mitte ainult enne valimisi, vaid selline üksteisemõistmine kuluks ära ka järgnevatel aastatel peale tänavust sügist. Poliitilisel ebastabiilsel omavalitsusel, kus põhiline aur läheb poliitikute omavahelisele võimuvõitlusele ja piirkonna areng jääb seetõttu tagaplaanile, pole vaja kaugel otsida - leiame neid ka oma maakonnast. Kõige tähtsam on töötada välja hea plaan, ühendada üheskoos oma tugevused ja head mõtted, et meie piirkond selles karmis maailmas oleks veelgi parem paik siinelavatele inimestele, neile, kes siia kolivad väljastpoolt, kes väisavad Tõrva piirkonda muul põhjusel, ning ettevõtjatele, kes on valmis siia investeerima, luues seeläbi uusi töövõimalusi piirkonna inimestele. Seda kõike saab teha aumehelikult ja üksteisel silmi peast torkimata. Ilusat kevadet!

KUU PILT

Riiska järve puhkealal avati laste mänguväljak, mille rajamise algatajaks on LC Tõrva Mari. Marid taotlesid väljaku rajamiseks rahastust Mulgimaa Arenduskoja Leader programmist, omafinantseering koguti heategevusmüükidelt ja metsa istutamisel. Projekti kogumaksumuseks kujunes pea 10 000 eurot, milles omaosaluse suuruseks on 10%.

Pakume hinge, vaimu ja füüsilise turgutamiseks kombinatsiooni nõustamisest ning erinevatest ravimassaaži tehnikatest, venitusvõtetest ja kiropraktikast. Vastuvõtt Tõrvas, spordiklubis Viraaž, Valga mnt. 76. Maikus toimuvad seansid 18. ja 19. kuupäeval. Lisainfo ja broneerimine: Tel. 53831115, www.auralife.ee

Egon Ilisson

Üksiku pensionäri mure – kas pretsedent või ametkondade ämber?

81-aastane Aarno Horn on põhimõttekindel mees, kes võiks oma mure lahendada loetud minutitega. Aga kuna ta, vaatamata kõrgele eale, on endiselt tugeva õiglustundega, siis lihtsaid lahendusi ta ei poolda.

Hummuli aleviku külje all Soe külas elav Horn on nimelt üks nendest, kes jäi ilma Sotsiaalkindlustusameti poolt makstavast üksi elava pensionäri toetusest. Tema puhul oleks aga justkui kõik tingimused täidetud, et saada 115 € suurust toetust. Paraku on aga omal ajal puudulikult vormistatud korteristutehing ja ametkondade hooletus mehe sellest ilma jätnud.

Teadmata põhjused

Kui Aarno Horn 1998. aastal Valga Teedemajandilt juba pikalt üüritud korteri lõpuks erastamise käigus EVPde eest endale ostis, midagi kahtlustäratavat silma ei paistnud. Elu oli ilus - perel oli suur korter, ausalt välja teenitud pension ja allkorrusel asus juba toona ka TiRi pood, mis toidukraami põhimõtteliselt koju kätte tõi. Ostu-müügi lepingul on selgelt kirjas, et Horn ostis neljatoalise korteri numbriga 1 ja 60,6 ruutmeetri elamine kuulub talle. Ometi selgus aastakümneid hiljem, et tema leibkond on oluliselt suurem, kui ta seni arvanud oli.

Kui Aarno seitse aastat tagasi leseks jäi, oli ta rõõmudes ja muredes üksi. Riigi silmis aga polnud ta ei siis ega ka praegu üksik pensionär – isegi mitte oma korteris. Nimelt rahvastikuregistri andmetel pole ta oma elamispinnal ainus elanik ja kaasomandis olev maja kuulub kõikide naabritega jagamisele ja korteriomandeid kindlaks määratud pole. Seega elavad sealsed elanikud justkui kommuunis ja ehitisregistri ning kinnistusraamatu andmetel on tegu eramu mitte kortermajaga.

Aarno Horn kodumaja trepil. Foto: Egon Ilisson

Selline probleem ei pruugi aga olla ainult Hornil, vaid paljudel teistel eestlastel, kes pole 90-ndatel tehtud ostu-müügilepingute tausta süvitsi kontrollinud. „Mul ei ole praegusele vallavalitsusele etteheiteid, sest see viga on sisse lastud juba aastaid tagasi nende eelkäijate poolt,” rää-

gib Horn, ent siiski loodab ta, et praegune vallavõim suudab ta mure lahendada. „See 115 eurot mind ei tapa ega toida, aga tobe tunne on ikka, sest ma ju tean, et tingimused toetust saada justkui oleks täidetud”, on Horn nõrdinud.

Toetused automaatsed

Kuna üksi elava pensionäri toetus on automaatselt laienev kõigile pensionäridele, kes elavad seaduse silmis üksi, siis ametkonnad seda üle kontrollima ei hakka. Kui rahvastikuregistri andmetel on nad ainsana korterisse või eramusse sisse kirjutatud, siis toetus ka nende pangakontole jõuab. Kuna tänavune toetuse saajate nimekiri läks lukku 1. aprilli seisuga, siis Hornil tuleb vähemalt sel kevadel toetusest suu igal juhul puhtaks pühkida.

Seda, et Horn on põhimõttekindel mees, näitab ka see, et ta oleks saanud toetusemurele lahenduse vaat et silmapilkselt. Nimelt on tal ka Hummuli alevikus korter ja ennast sinna sisse kirjutades oleks talle toetus laienenud. „Aga ma elan ikkagi enamasti siin, Soe alevikus ja ega see veel lahenda probleemi, et maja pole korteriteks jaotatud. Kui ma seda korterit müüa tahan, siis ei osta mult keegi osakest ühisomandist, vaid tahavad ikkagi selgelt korterit kui sellist,” tunnistab Horn, et ta on mõelnud tõsiselt ka elamispinna müügi ja vanadekodusse kolimise peale. Tema õnneks sai ta lõpuks teada sellest ebakõlast ostutehingu ja kinnistusraamatu vahel ning loodab, et saab selle jutti aetud. „Ma ajalehest lugesin selle üksiku pensionäri toetuse kohta ja siis uurisin sotsiaaltöötaja käest ka järele, et kas ma ikka saan. Siis saingi imestusega teada, et ma ei olegi nii üksik pensionär, nagu arvasin,” räägib heatujuline Horn, et pärast seda palus ta abi vallalt, Maalehelt ja ka juristilt. Esiialgu laiutasid kõik käsi ning on äraootaval seisukohal, lahates seadusepügalaid, kuidas saaks härrat aidata.

Üleskutse teistele mureliste

Hummuli vallavalitsus on vana meistri murest teadlik ning soovitas tal ka ajutiselt ennast Hummulis asuvasse korterisse registreerida, kuni probleemiga tegeletakse. „Meie jaoks on samuti mõistmatu, miks pole korteriomandeid moodustatud. Seaduse silmis on ta

katusekorterit elanikega üks leibkond tööpoolest,” räägib vallasekretär Juta Karpov, et nende jaoks on tegemist uude probleemiga.

Tänaseks on selgunud ka, et kõik kõnealuse ehitise kaasomanikud on huvitatud korteriomandite moodustamisest. Selleks peavad nad esmalt pöörduma kõigi oma maja plaanide, jooniste ja lepingutega vallavalitsusse majandus-ehitusspetsialisti juurde, kes selgitab välja, kas on võimalik nende alusel reaalsed ehitisregistris määratleda. Kui ehitisregistris kõik korda saab, peavad kõik kaasomanikud ühiselt minema notari juurde, võtma kaasa majandus-ehitusspetsialisti poolt kinnitatud maja plaanid ning on võimalik korteriomandid moodustada.

Analoogilisi probleeme on mõnel korral esinenud ka suurtes kortermajades, kus endine omanik pole ennast pinnalt välja registreerinud või on lihtsalt heast tahtest kellegi enda juurde elamispinnale registreerinud, kes tegelikult seal ei ela. Vallasekretäri sõnul oleks hea teada, kui mastaapne see probleem vallas on ja kui palju veel on jäänud väikeseid kortermaju ühisomandisse.

Seniks aga, kui sarnase probleemiga inimesi meie piirkonnas välja ei ilmu, käib Horn oma ristikäiku üksi ning loodab, et isegi kui ta ainsana selle murega peab silmitsi seisma, siis tulevikus on lihtsam samalaadseid ebakõlaseid ka ametkondadel lahendada. Aastaid tagasi selgrootuberkuloosi läbi põdenud ja tõsiselt terviselega hädas olnud Horn on hetkel täis vitaalsust ega vannu enne alla, kui asjad saavad seaduse silmis korrektselt vormistatud. Loodame, et see ka õnnestub ja ta tänu sellele südamerahu leiab.

Teade

Alates 1. juunist 2017 ei paku Swedbank enam nõustaja teenust Tõrvas. Muudatus on seotud esinduse vähese külastatavusega.

Ilmar Kõverik

Tõrva Linnavolikogu kultuurikomisjoni aseesimees

Lõpp hea, kõik hea!

Rahvamuusikaansambli Jauram täitus 45 aastat. Justkui selle tähistamiseks said lõpliku selguse ka eelmistes Kihelkonnalehtedes viidatud ansambli eriarvamused.

Alma ja Paul Kaidre asutasid koos heade sõprade ja mõttekaaslastega 1972. aasta 23. aprillil Tõrva külakapelli. Suure loominguise pühendumise eest võitsid nad peagi publiku austuse ja armastuse nii kodulinnas kui Eestimaal. Austuse märgiks omistati muusikakollektiivile rahvamuusikaansambel Jauram nimetus. Aja möödudes vahetusid ansambli juhid, kandes edasi eelkäijate traditsioone, vaimsust ja sõbralikku meelt.

Kahjuks muutus olukord 2 aastat tagasi. Muusikakollektiiv, kellel seljataga pikk ja sisukas kultuurilugu, ei suutnud enam leida sõbralikku meelt ja lagunes. Ansambli ühe asutajaliikme Ants Säksi ja Katrin Kannukese poolele jäi viis liiget, Thea Leitmaa ja Vello Jaska jäid kahekesi, et jätkata ansambli tegevust, ning peagi olid leitud ansambli uued head muusikud ja jätkati tööd rahvamuusikaansambli Jauram nime all.

Seoses ansambli 45. juubeliga tekkinud olukord tõigi uuesti välja „Jaurami“ nime loo. Loo, mis oleks olnud vaja lahendada 2 aastat tagasi. Näen selles nii linnajuhtide kui ka kultuuri juhtivate isikute poolt lahendamata olukorda.

Kontserdil musitseerisid nii väiksed kui suured. Foto: Ilmar Kõverik

Aprilli alguses toimunud Tõrva kultuuriasutuste juhtide, ansamblijuhtide ja linnajuhtide ühisel koosolekul näidati üles suurt huvi küsimuse kiire lahendamise vastu. Ühiselt leiti, et Jaurami nime peaks kandma kollektiiv, kuhu jäid asutajaliikmed. Kultuurivaldkonnas on olnud ikka eriarvamusi, vaidlusi, rõõme ja pisaraid. Sel koosolekul olime aga ühtsed, ühtsemad kui kunagi varem, sest antud teemaga tekkinud olukord puudutas meid kõiki. Seisukoht oli anda olukord lahendamiseks ka Tõrva Linnavolikogu kultuurikomisjonile.

Kultuurikomisjoni koosolekul 18. aprillil, mis toimus Tõrva Kirik-Kammersaalis, kinnitati üks

päevakorrapunkt – „Jaurami“ nime küsimus.

Komisjoni liikmed Marika Kütt, Tiiu Vips, Maie Kala, Ahti Saar ja Ilmar Kõverik hääletasid ühiselt, et ansambli Jaurami nime jääb kandma kollektiiv, kuhu kuuluvad asutajaliikmed Ants Säks, Linda Säks, Malle Pütsep-Ranne jt. Kaks komisjoni liiget, kes koosolekult puudusid, Anu Rannu ja Heinar Hernits, teatasid oma seisukoha telefoni teel, mis ühtis komisjoni teiste liikmete otsustega.

Kultuurikomisjoni otsus edastati Tõrva Linnavalitsusele täitmiseks ja tänaseks on olukord lahendatud. Ka Jaurami 45. juubelit tähistav kontsert on tänaseks peetud – küll

Rahvamuusikaansambel HELME JAURAM tänab südamest kõiki, kes andsid panuse kontserdi „KOSJALOOD 45“ õnnestumisele!

Meiega olid ning meid aitasid tegude, nõu ja jõuga:

Memmede tantsurühm EIDERATAS, juhendaja Silvi Abolkain

Naisrühm LIISUD, juhendaja Valdeko Kalamees

Segarühmad PASTLAPOOLIKUD ja JANDALI, juhendaja Valdeko Kalamees

Segarühm PILLERIIN, juhendaja Airi Laine

Siiri Lopsik, Ain Veebel ja Valdeko Kalamees estraaditripist TÕRVA TILGAD

Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp, Eha Mandel

Tõrva kirik-kammersaal, Ilmar Kõverik

Tõrva Kultuurimaja

Tõrva Linnavalitsus

Helme Vallavalitsus

Keskväljaku Lillesalong, Ülle Võrk

Helitehnik Jüri Salu

Urmo Kannukene

Maie Kala

Eve Valliste

Tiiu Vips

Te olete fantastilised! AITÄH TEILE!

„Kosjalood 45“ nimetuse all, aga lillesülemid ja õnnesoovid olid uhked ja rohkearvulised.

Üldkokkuvõttes, me oleme ju kõik võitjad. Meie linnas on kaks heal tasemel muusikakollektiivi. Soovime kõikidele muusikutele

edu. Me oleme liiga väike linn ja oleme väike maa, olgem siis vaimult suured, hoiame kokku ja jääme sõpradeks.

PS! Mida kiiremini me kriitilisi olukordi oleme valmis lahendama, seda parem meile kõigile.

Helme valla aukodaniku ja elutööpreemia kandidaatide esitamine

Helme Vallavalitsus kuulutab välja 2017.a Helme valla aukodaniku ja elutööpreemia kandidaatide esitamise.

Helme valla aukodanikuks nimetamine on Helme valla poolt antava tunnustuse kõrgeim aste. Aukodaniku nimetusega kaasneb valla vapimärk, tänukiri ja rahaline preemia 500 eurot. Aukodaniku nimetus omistatakse füüsilisele isikule ainult üks kord erilise austuseavaldusena osutatud teenete eest, mis on silma paistnud ja kajastamist leidnud ka väljaspool Helme valda. Aukodaniku nimetuse üleandmine toimub valla päeval. Aukodanikuks nimetamise otsustab Helme Vallavalikogu avalikul hääletamisel volikogu koosseisu häälteenamusega. Aukodanikuks nimetamine avalikustatakse kohalikus ajalehes ja valla kodulehel. Aukodanik kantakse valla auruamatusse.

Elutööpreemia on Helme valla poolt antav tunnustus pikaajase silmapaistva tööalase ja/või ühiskondliku tegevuse eest. Elutööpreemiaga kaasneb valla vapimärk, tänukiri ja rahaline preemia 350 eurot. Elutööpreemia üleandmine toimub valla päeval. Elutööpreemia andmise otsustab Helme Vallavalikogu avalikul hääletamisel volikogu koosseisu häälteenamusega. Elutööpreemia andmine avalikustatakse kohalikus ajalehes ja valla kodulehel. Elutööpreemia saanud isik kantakse valla auruamatusse.

Motiveeritud kirjalik ettepanek esitatakse vallavalitsusele hiljemalt 01. juuniks. Ettepanek peab sisaldama esitatava isiku eluloolisi andmeid ning põhjendust, miks isiku võiks nimetada aukodanikuks või miks võiks talle anda elutööpreemia.

Ettepanekuid võivad esitada kõik füüsilised ja juriidilised isikud (kodanikud, ühendused, organisatsioonid jne). Igaüks saab esitada ainult ühe ettepaneku aukodanikuks nimetamiseks ja/või elutööpreemia andmiseks.

Ettepanekuid ootame e-posti aadressile postipoiss@helme.ee või vallamajja aadressil Tartu tn 20 68606 Tõrva.

Esmakordselt omistati Helme valla aukodaniku tiitel 2006. aastal kohalikule heliloojale Sven Malmile. Sama tiitli on veel pävinud Karl Käsper (2007.a), Lembit Eelmäe (2008.a), Peep Leppik (2009.a), Lembit Mäesalu (2011.a), Vello Jaska (2016). 2010.a anti elutööpreemia Asta Aijale, 2014.a Marie Visterile, 2015.a Juhan Tambergile, 2016.a Andres Partsile ja Kaie Tähele.

BAGI

Tõrva oma meeste kätetööna valminud bagiautodel on Balti meistritiitli võitnud Reme Raamets kui Tõrva praegune linnapea Maido Ruusmann. Alles eelmisel hooajal saavutas Janar Kadak Baltikumise teise koha. Kiireid sõite on tehtud ka Euroopa MV etappidel. Sel aastal Balti MV avaetapil. Lätis Smiltene olid taaskord stardis meie mehed Maido Ruusmann ja Ivo Sults. Kuigi seekord võidukarikaid masinate tehniliste rikete tõttu koju tuua ei õnnestunud, näitasid tõrvakad sõitides väga head kiirust ning olid võimelised võitlema esimeste kohtade eest.

Järgmine Balti MV etapp toi-

mub 21.mail Leedus Sakjai rajal, kus eeldatavasti on stardis tõrvakad Ivo Sults ja Janar Kadak.

Egon Ilisson

Hummuli vallas uus spetsialist

Meriliin Lend panustab kohaliku kultuuri arengusse. Foto: Erakogu

Alates aprillist on Hummuli valla kultuuri- ja noorsootööspsialisti ametikohal töötanud Meriliin Lend, kelle suur soov on kaasata noori rohkem huvitegevustesse ja pakkuda neile ka lõbusamaid väljundeid.

Meriliin Lend on kohalik tüdruk, kelle õpirännakud on viinud teda nii Eesti Maaülikooli kui ka Tallinna Tehnikaülikooli Tartu kolledžisse. Nüüd on ta kodukandis tagasi ja loodab panustada endast palju Hummuli kultuurielu järjepidevuse säilitamisse. „Olen Hummulis elanud suurema osa oma elust. Mul on olnud võimalus võtta osa siinsetest üritustest ning tegevustest pikka aega, see aitabki mul kohaliku kultuuri omapära mõista,” räägib Lend oma eelistest. Kohaliku inimese trumbiks on neiu sõnul kindlasti see, et ta tunneb siinset elanikkonda ning teab, mis neile huvi pakub. „Väljastpoolt tulnud inimese eeliseks võiks olla uudne lähenemine kultuurielu korraldamisel,” ei alaväärista Lend ka neid inimesi, kes piirkonda sisse rändavad.

Noorte hüvanguks

Plaane on neil pea täis ja otsapidi on ta juba nendega ka tegutsema asunud. „Uuel ametikohal sooviksin rohkem noortega tegeleda. Minu eesmärgiks on korraldada noortele tegevusi, mis oleksid meelelahutuslikud ning arendavad,” räägib Lend visioonist laiemalt. Mis puutub kultuurielu korraldamisse, siis on uue spetsialisti sooviks ellu viia üritusi ja tegevusi, mis pakuksid inimestele huvi ning oleksid meeldejäävad.

Et teada saada kohalike soovide, tuleb juttu teha nende inimestega, kes üritustel osalevad, kui ka nendega, kes seda ei tee. Nii saab teada, mis inimestele meeldib ja ka seda, mida ootaksid rohkem need, kes praegu ühistevustest distantseeruvad. „Suurem osa Hummuli inimestest on aktiivsed. Kõige aktiivsemad on Hummuli eakad, kes üldjuhul on alati esindatud erinevatel üritustel ning tegemistes. Nooremate kaasamise puhul on oluline leida neile huvipakkuv tegevus,” räägib Lend, et paljud on juba oma eelistused leidnud.

Võtmesõnaks koostöö

Kultuur jaguneb mitmeks erinevaks valdkonnaks ja kõigea ennast kur-

sis hoida on paganama keeruline. Seepärast tuleb kultuuri- ja noorsootööspsialistil ennast erialaselt palju täiendada, et oleks parem ülevaade. „Tugevamateks külgedeks pean ma muusika ja kino valdkondi, kuna nendega on mul kõige rohkem kokkupuudet olnud. Huvi nende valdkondade vastu on andnud võimalusi saada teadmisi juba varasemalt, kuid annab arenguruumi ka edaspidiseks,” räägib Lend ja toonitab, et viib ennast kindlasti kurssi ka teiste kultuurivaldkondadega ning plaanib teha võimalikult palju koostööd erinevate oma ala spetsialistidega, et tagada mitmekülgsus piirkonna kultuurielus. Plaani ühe käega ehitada ja teisega lammutada Lend ei mölguta, vaid usub, et senine kultuurielu on korraldatud kenasti. Tema eelkäija Anne Pai suutis paljud üritused juba traditsiooniliseks muuta ja tehtud tööd kavatseb Lend ka austada. „Kindlasti jäävad vanad ja tuntust kogunud üritused alles. See, mida ma nende ürituste juures muudan või uuendan, selgub nende korraldamisel,” jätab Lend veel õhku küsimuse, milliseid reforme hakkab läbi viima. Jõudu ja jaksu vastutusrikkal ametikohal!

Südamekuu Ala Põhikoolis ja lasteaias

Ave Visor ja Kaja Hass

Aprill möödus Alal väga põnevalt – oli mitmeid üritusi, rohke liikumise ja vahvate külalistega.

Kohe kuu alguses 3. aprillil toimus lasteaia lastele spordiüritus Mulgimaa Mudilaste Meistrivõistlused, mis oli ühtlasi 8. kl õpilase Kalmer Kähri loovtöö teema. Ürituse põhieesmärk oli panna lapsed liikuma ja sellest rõõmu tundma. Autor oli arvestanud ka meie kooli väärtustega, lõimides selle erinevate Mulgimaa kultuuri ja folkloori aspektidega.

Kogu kuu vältel jagus lasteaeda rohkesti hommikuvõimlemisi, teemakohaseid kunstitegevusi ja hulganisti õuesõpet.

- 12.04 toimus töötuba „Hoiä oma südant!“, kus õpetaja Kaja Hassi juhendamisel koostati teemakohane plakat. Samal päeval andsid meie kooli poisid oma panuse kooli katseaeda teraviljapõllu rajamiseks.
- Kolmel järjestikusel teisipäeval said õpilaskodu lapsed nautida veemõnusi Abja ujulas, mis samuti on üsna tervist edendav.
- 24.04 oli meil külas 2013.a Baltikumi parim loodusfotograaf ja Ala Põhikooli vilistlane Kalmer Lehepuu, kelle juhendamisel

viidi läbi fotomatk. Hoolimata ekstreemsest ilmast, oli väga tore üritus, kus näpunäiteid pildistamiseks said nii õpilased kui õpetajad.

- 24.04-28.04 südamenädalal olid kunsti- ja liikumistegevused lasteaias ja koolis veelgi enam suunatud sellele, kuidas hoida ja treenida oma südant. Ülle Rosenberg viis läbi teemakohase kunstiringi ja kogu õppetegevus sisaldas palju õues viibimist.
- 25.04 korraldas kooli kehalise kasvatusõpetaja Ain Veebel traditsioonilise jüripäevale pühendatud teatervõistluse. Kogu kool läbis mõne kilomeetri pikkuse Ala küla läbiva teekonna, kus erinevates kontrollpunktides tuli lahendada ülesandeid. Jooks lõppes terviseampsuga.
- 26.04 toimus õpilaskodu laste ekskursioon Tartusse kinno ja Eesti Rahva Muuseumisse. Terve südame eeldus on kindlasti ka hea ja positiivne emotsioon, mida Ave Visori ja Kaja Hassi koostatud projekt lastele kahtlemata pakkus. Täname siinkohal MTÜ Kestlikku toetuse eest.
- 27.04 viidi läbi lasteaia laste tervisematk kohaliku kuusekasvatja ja Ala Põhikooli töötaja Tiia Kiusaasi tallu. Lisaks mõnusale lii-

Kuigi kalendri järgi oli juba kevad, möödus fotomatk talvistes oludes. Foto: Kalmer Lehepuu

kumisele said lapsed ka teadmisi taimeluringist ja sellest, mida taim nagu inimenegi tervelt kasvamiseks eluks vajab - juua, süüa ja palju armastust.

- 28.04 lõpetas südamekuu treener ja toitumisnõustaja ning samuti Ala Põhikooli vilistlane Kati Orgu, kes andis loengu teemal „Terve ja õnnelik süda“, etteaste lõppes osalejatele lühikese, kuid mõnusa meditatsiooniga, mis oli

suunatud südamele kui heade mõtete allikale.

Meie väga aktiivne kuu jätkus ka maikuu alguses. Nimelt osales kogu Ala Põhikooli pere Teeme Ära talgutel. 05.05. 2017 kogunesime Ala Põhikooli ette ning läksime ühiselt Taagepera kalmistule. Nimelt selle aasta teema oli muinsuskaitsete objektide korrastamine. Ala Põhikoolist osales talgutel 11 lasteaia

liitühma last ning 40 õpilast ja 16 täiskasvanut. Ühises tööhoos suutisime korrastada Taagepera kalmistu vanemat osa. Suure eeltöö oli teinud kalmistuvaht Peeter Sillaots, kes oli lehed puhuriga puhunud vaaludesse ning töövahendid soetanud. Meil oli kaunis päikeseline ja tööd täis päev, kuid kõik jäid sellega rahule. Täname kõiki osalisi.

Rohkem pilte ja infot meie tegevustest aadressil www.alakool.ee

Eesti metsade pindala ja puidutagavara on viimase 50 aastaga oluliselt suurenenud, sest osa endistest põllumaadest on metsastunud ja samuti on raie olnud pidevalt väiksem juurdekasvust.

752. aastal ehitatud Suure Buddha Saal Todaiji kloostri Naras on maailma suurim puitehitis. Tegu on ka UNESCO maailmapärandiga.

Kadi Lääts

Puitmaja on raskem ehitada, kui jäätist müüa

Linna küla või Ritsu nagu paljudele suupärasem on juba veerand sajandit olnud meie piirkonna tööstusmaastikul oluline majakas. Kaks suurt ettevõtet, mis taasiseseisvumisajal seal puidutööstusega tegelema hakkasid, on siiani eesrindlikud.

Kui Kadi rattaga Linna külla jõudis, olid usinad töömeesilased juba ametipostil. Esimesena vurasin ettevõttesse nimega Skan Holz Helme AS, mis tähistab sel aastal oma 25. aasta tegutsemisjuubelit. Külalisele on firmat mugav leida - viidad ja logod juhatajad lihtsasti kohale. Ettevõttes võõrustab mind juhataja Argo Mehide, kellel oli käimas kibekiire tööpäev. Ajakirjanikuga vestlemise kõrval suutis ta vastata kirjale ja ka telefonikõne maha pidada.

Naised usinad

Agas kuidas siis Skan Holz on suutnud veerandsada aastat turul olla ja pakkuda kvaliteetset toodangut. Mehide leiab, et ega seal saladust pole, järjepidev töö ja investeeringud firmasse on olnud edu võti. Samuti peab juhataja oluliseks õnne püsida konkurentsivõimelisena turul.

Modernne tehas, ajaga kaasas käimine on küll oluline, aga kõige olulisemaks peab juhataja siiski tööjõudu. Hetkel töötab ettevõttes ligikaudu 65 inimest, mis pole aga sugugi parimate päevade number. Tippajal jagunes tööpäev kaheks vahetuseks ja töötajaid oli ligi 120. Koos ettevõttega peavad suurt tööjuubelit ka kolm auväärset töölist, kes alles firma asutamisajast. Töötajad on peamiselt kohalikud, Helme vallast, Tõrvast ja ka naabermaakonnast Viljandist on paar inimest, kes igapäevaselt käivad Linna tööle. Sellele, kas hetkel on uusi töötajaid vaja, vastab Argo Mehide rõõmsa moega, et häid inimesi läheb alati vaja. "Oluline on, et inimesel silm säraks, töötahe ja kohustustunne oleks olemas. Õppida on võimalik kohapeal, aga ega spetsialistidest ära öelda," on Mehide veendunud, et kuldsed käed lähevad kaubaks koheselt. Ka feministid ei saa Skan Holzi pihta hammast teritada, sest naisi on ettevõttes peaaegu sam palju kui mehi. Murekohaks peab

Skan Holzi kontorihoone. Fotod: Kadi Lääts

Skan Holzi tehaseruum.

Skan Holzi töötajate puhkeruum, kus saab ise süüa teha ja pärast vahetust puhata.

Eesti vanim säilinud puitehitis on Ruhnu vana kirik 1643. aastast. Baltimaade suurimaks puitehitiseks on loetud Vändras 1866. aastal valminud kurtummade kooli hoonet.

Kuue aastaga on metsa ja -puidutööstuse toodang Eestis kasvanud 55 protsenti ja on nüüd läbi aegade kõrgeimal tasemel. Sektor pakub tööd ligemale 38 000 eestlasele ja käive moodustab 4,1% SKPst.

juhataja aga seda, et noori ei tule piisavalt peale. „Ettevõttes töötab küll mitu kohalikku noort, kuid rõõmustav oleks neid veelgi rohkem näha. Puidutöö ja tisliriamet on väga vajaminevad elukutsed, millega töötuks jääda on keeruline,” soovib Mehide noortel puidutööd õppima minna ja oma kogemustepagasit just nende juures täiendada.

Toodang üle maailma

Lõviosa nende toodangust reisib välismaale. Üllatava numbrina tuleb välja, et eelmine aasta oli ettevõtte eksport kogutoodangust lausa 91%. Peamiselt jõuavad nende majakesed Euroopa Liitu ja populaarseim sihtkoht on Saksamaa. Kuid koostööd on tehtud ka selliste eksootiliste paikadega nagu Hiina, Filipiinid, Korea ja Jaapan. Kuna skandinaavia disain ja puit on seal väga hinnatud ja üsna raskesti kättesaadav, leiavad õhtumaa inimesed partnereid just väiksest Eestist Linna külast. Peamiselt müüakse sinna väikseid ja mugavaid 28 mm ja 45 mm seinapaksusega suve- ja aiamaaju.

Skan Holz rõhub alati mugavusele - oluline on, et klient saaks ise oma maja püsti panna. Vundamenti pole vaja, töömehi samuti. Niiivõimalusele küsimusele, kas tegu on nagu legomajadega, vastab Argo Mehide naerdes, et justkui nagu oleks jah. Üheks nende eriliseks projektiks peab juhtaja aga suurt elumaja Taanis, mille ruutmeetrid ulatuvad lausa 130-ni. „Aga üks iga projekt on erinev ja omamoodi. Maja võib välja valida kataloogist või lasta teha oma soovile vastav,” räägib Mehide, et erilähendused on teretulnud ja nad on valmis kuulama kliendi soove ja

andma endast parima, et maja valmiks. Tootevalikust leiame eelkõige 19 mm aiakuurid ja 70 mm seinapaksusega suvemajad. Kuigi paljudes maailma paikades piisab sellest ka talve üleelamiseks, siis meie kliimas on nende nimetus ikkagi suvemaja. Aastaringseks elamiseks majad tehakse eriprojektide järgi ja selle tulemusena saavad soojustatud ka põrand, seinad ja katus ning tulemuseks on kena ja soe freesprussmaja.

Majade valmistamiseks kasutatakse saematerjal pärineb kodumaalt, aga ka naabritelt Soomest, Venemaalt ja Lätist. Skan Holzi tootmises ringi uudistades jäävad silma kaasaegsed töötingimused, suured ja avarad ruumid. Suureks üllatuseks on ka see, et puidujäätmeid firmal peaaegu ei tekigi - ülejääk müüakse maha või põletatakse katlas, et tööruumid soojad hoida. Selline taaskasutus on igati tänuväärne ja samas ka jätkusuutlik lahendus firmale.

Ettevõtte on aastatega kujunenud ka traditsioonid ja tavad. „Iga aasta peetakse jõulupidu, kuhu on oodatud kõik töötajad kaaslastega. See on mõnus aeg, et nautida üksteise seltskonda ja vaadata tagasi tehtud tööle,” räägib Mehide ühisest seltskondlikust koosviibimisest.

Noorte puudus

Edasi viivad rattad üleaedsete juurde, kus ootab mind ees kohtumine palkmajade tootmisega tegeleva Ritsu AS-i tegevjuhi Elari Kivisooaga. Alustuseks jooime kohvi ja uurin natukene firma hingeelu ja seda, millised töötajad siin on. „Müügispetsialistidest arhitektideni, inseneridest koristajateni. Kõik inimesed on väga olulised ühe kvaliteetse maja valmimise

juures,” teeb kiirülevaate Kivisoo. Nende kollektiivis on hetkel 62 inimest, enamasti meesterahvad. Samamoodi nagu Skan Holzi esindaja leiab ka Elari Kivisoo, et noori on vähe. Ka nemad hindavad väga noori, kes tahavad õppida ja areneda. Seepärast võtavad nad meeeldi hakkamist täis noori ka praktikale - hetkel on neil lausa neli usinat õppurit kätt proovimas. Ritsu AS on oluline tööandja kohalikele inimestele, sest enamuse nende töötajatest elab 35 kilomeetri raadiuses. „Samuti on inimesi ka Valgast. Üks kontor asub Tartus lisaks Linna küla omale,” räägib tegevjuht.

Kodulehelt uurides märkas, et ka nende firmal on ekspordil väga suur osakaal. Tegevjuht seda ei eita, kuid leiab, et suur tähtsus on ka koduturul. Nad soovivad pakutada eestlastele mõnusaid kodusid kohalikest toorainest. „Tagasiside on tähtis ja see annab võimaluse edasi arenemiseks ja veel paremaks tööks. Aastatega on tekkinud usaldusväärsed partnerid üle maailma,” tunnustab Kivisoo, et Kesk-Euroopas on nende jaoks igapäevased partnerid, näiteks Prantsusmaa, Austria ja Saksamaa. Minu jaoks tekitavad aga nimekirjas eelvust sellised riigid nagu Asebaidžaan, Uus-Meremaa, Jaapan või Maroko. Kivisoo leiab, et välispartneritega on keerukas suhelda, aga see kõik on seda väärt. Näiteks ehitasid nad Norra suure hotelli, Marokosse tuleb 24 majast koos restoraniga koosnev turismikompleks. Mõtlen endamisi, et kui külastada kõiki neid riike, kuhu Ritsu AS on oma majakesi paigaldanud, saaks ümbermaailma reisi teha küll.

Värske puidulõhn ja minu jalatsid, mis meenutavad mulle nüüd alati Argo Mehide sõnu, et puitmaja on raskem ehitada, kui jäätist müüa.

Nunnade vanadekodu

Lisaks erinevatele palkmajadele pakuvad nad ka elementmaju ja puitpaneelmaju. 26 aastaga on paigaldatud ligi 3500 elumaja. Ritsu AS toodang rõhub individuaalsele lähenemisele ja kliendi soovidele, just nagu oleks tegemist rätsepa ülikonnaga. Minu jaoks on üks kõige huvitavam klient, kes neil olnud on, Kuremäe klooster. Hetkel käib maja tootmine ja üsna pea alustatakse ehitusega - Kuremäele ehitatakse suur kahekorruseline nunnade vanadekodu. Ühes otsas asub ka pisike kirik, et nunnadel oleks mugavam ja nad ei peaks pikka teekonda kloostri peakirikusse enam ette võtma. Kes oleks osanud arvata, et Kuremäe kloostri õuel särab tükike meie kohalikku toodangut. Selliste ettevõtmistega panustab Ritsu AS kohalikkude kultuuri ja inimeste elu paremaks muutmisele, vähemalt minu arvates.

Lisaks majade ehitamise ja paigaldamisega on ettevõtte olnud tegev masinate ehituse ja tehnoloogia arendamisega. Nende tehases jäävad silma kvaliteetsed ja unikaalsed masinad. Kivisoo räägib, et alles hiljaaegu patenteerisid nad ühe erilise nurgatapi lahenduse, mille tootmise tarbeks masinat hetkel käivitatakse. Tegemist on maailmas tõepoolest ainulaadse ja unikaalse masinaga. Eriliseks teeb selle aga see, et kokku on kogutud Norra käsitöö palkmajaehitajate aastasadadega kogutud tarkused ja loodud masin, mis oskaks seda tappi valmistada.

Tooraine on enamasti kohalik. Lisaks Eestimaa metsades kasvavale puidule tuleb liimpalkmajade algmaterjal Põhja-Soomest, kus kasvab eriti tihe ja kvaliteetne puit.

Kuid siiski on näiteks ümarpalgid pärit just Eesti metsadest. Kohapeal töödeldakse ja värvimistööd.

Elari Kivisoo näitab ettevõtte territooriumi ja tööruume. Mõnes hoo-

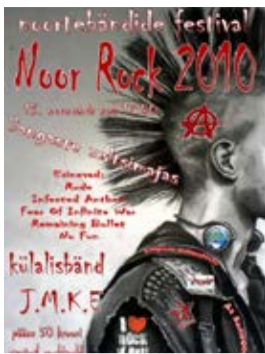
nes on nii mõnus värske puidulõhn, et tahaks seda suuta kuidagi kirja panna. Ahmin kopsud head lõhna täis ja tõttame edasi. Uus tootmisliin töötab täistuuridel ja seal ümber askeldavad tublid töötajaid. Ruumid on suured ja avarad ning ruumipuu-duse üle kurta kindlasti ei saa. Õues seisab suur kaubaauto, kuhu tõstetakse veel viimaseid pakke peale, et siis suund Norra poole võtta, kus maja endale koha ja sealsed inimese uue kodu leiavad.

Enne lahkumist, uurin veel tegevjuhilt, kas ka nende firmal nagu Skan Holzil on mingisuguseid traditsioone, mida üheskoos aus hoitakse. Ka nemad tähistavad igal aastal üheskoos jõule, eelmine aasta käidi vastvalminud ERMis ringkäigul ja einestati üheskoos sealses restoranis. Omakeskis tähistatakse ka sünnipäevi. Ühtlasi on tavaks igal suvel ja jõuludel kollektiivselt puhata, et kõik töötajad saaksid aja maha võtta ja nautida aega oma lähedastega. Tagasiteel mõtisklen saadud informatsiooni ja teadmiste üle ja nendin, et õppisin selle paari tunniga palju uut asju ja nägin, kuidas areneb kohalik elu ja kus paljud minu tuttavad töötavad. Ja kui aus olla, siis heameelega töötaksin isegi Ritsu AS ettevõttes.

Maaelu püsijäämisel ei saa iial alahinnata selliste tublide tööandjate ja töötajate pingutust ettevõtete püsijäämisel. Nagu laulusalm ütleb „kuni su küla veel elab, elad sina ka” ehk loodetavasti on meikandi nii suuremate kui päris väikeste asulate tegusad firmad pika ja kuulsusrikka tulevikuga. Seda enam, et nende firmade eesmärk pole kiiresti koor riisuda ja siis ukseid kinni panna, vaid igapäevaselt arenetakse nii toodangu kvaliteedi kui töötingimuste suhtes. Siinkohal pole Linna küla ettevõtjatel õppida ainult alustavatel ettevõtjatel, vaid ka juba kaua turul olnud tegijatel.

Ritsu AS-i uus patenteeritud tootmisliin.

Festivali Noor Rock kutsus ellu 1997. aastal noor tõrvalanna Siiri Põldsäär. Selle eelkäijaoli Helmes toimunud Kooli Rock. Esialgu oli eesmärk pakkuda Tõrvas tegutsenud 12 noortebändile väljundit.

Helme valla tüdruk Grete-Lisette Gulbis võitis Tallinn Open 2017. See on 8.klassi tüdrukule turniiridel teine järjestikune võit, mis asetab ta vabariigi reitingutabelis üldarvestuses esikohale. Järgmiseks hooajaks annab see võimaluse kuuluda Eesti koondisse ja võistelda ka tantsus EM-I ja MM-I.

Evelin Tiivel
Hummuli põhikooli direktor

Kevadised tegemised Hummuli koolis

Kevad algas Hummuli koolis väga tegusalt, nagu ülejäänud kooliaastagi on olnud kiire ja sündmusterohke. Lapsed on osalenud erinevatel konkurssidel, aineolümpiaadidel, spordivõistlustel, kust on saadud häid tulemusi.

Väga edukalt esindas Hummuli Põhikooli 6. klassi õpilane Janely Raidsalu matemaatika piirkondlikul aineolümpiaadil, kus ta saavutas II koha ning inglise keeles VI koha. Tubli esinesid meie lapsed ka matemaatikavõistlusel Känguru. Emakeelepäeval kirjutasid õpilased traditsiooniliselt „Saja sõna tööd“ ja luuletusi ning osalesid maakondlikul interaktiivsel viktoriinil.

Koolis tegutsevad õpetaja Janika Kase juhendamisel tublid robootikud, kes osalevad erinevatel robootikavõistlustel. Siinkohal suur tänu ka nende laste vanematele toetuse eest.

Koolis käisid külalised, kes tegid põnevaid teaduskatseid, Triin ja Silver Eksperiment Akademist. Jalgrattasõidu tutvustavat koolitust viis läbi Eesti Jalgratturite Liidu treener Rene Mandri. Õpilased said teha erinevaid teste, sõita trenaažööridel. On olnud põnevaid teatrietendusi, millest on osa saanud ka lasteaialapsed.

Südamekuu raames valmistati temaatilised plakadid, kutsuti liikuma toetuma tervislikult ja tegutseda koos sõpradega.

Aprillis käidi õppereisil Tartumaal Ülenurmel Eesti Põllumajandusmuuseumis haridus-programmi

TEGUS MINIFIRMA

Koolis tegutseb minifirma (MF) Seemik, mis toodab tervislikke snäkke seemnetest ja juurviljadest. Firms on neli liiget: Kevin Pisartšik, Andra-Liis Põder, Anete-Eliise Kangur ja Aliise-Helena Pisartšik. Meie MF sai alguse Valgamaa võistlusel „Nupp nokib“. Esimeseks etapiks oli välja mõelda toode, mida hakata firmas tootma, ning firmale nimi. Mõtlesime erinevatele variantidele, aga lõplikuks otsuseks sai tervislike snäkkide tootmine ja nimeks See-

ÜKS ERILINE AINETUND

Vene keele õpetajana olen veendunud, et tõsta õpiviivi ja õpimotivatsiooni vene keele õppimise vastu ei pea piirduma ainult tundidega. Õpilastele meeldib, kui tutvustada vene kultuuri, reisida Venemaale, korraldada õppekursioone, vaadata multi- ja vene filme, osaleda projektides, õppida laule ja tantsu. Nii korraldasime koos Hummuli Põhikooli 8. klassi õpilastega samovariga teejoomise tunni. Õpetaja tervitas lapsi sügava kummardusega vene rahvariie ja vene rahvalauluga. Tund algas ühise teejoomisega, mis valmistatud samovariga. Teejoomine on

projekti „Maagiline mesi“ raames. Loe rohkem ja vaata pilte: <http://lastegalooduses.blogspot.com/ee/>

Veel käidi õppereisil tutvumas Ida-Virumaaga. Peatuti Kohtla-Nõmmel Eesti Kaevandusmuuseumis, kus laskuti maa alla, nähti suuri kaevandusmasinaid ja kuuldigi giidilt põnevaid lugusid. Edasi viis sõit mööda Saka-Ontika-Toila panka, peatuti Eesti kõrgeima joajuures Valastes. Järgnes jalutuskäik Toila-Oru pargis. Päev lõppes Saka matkarajal. Suur tänu õp Triinu Elvetile ettevõtmise ja asjaajamise eest. Reisi toetas sõidurahaga MTÜ Kestlik.

Kooli on ees ootamas Seeliku ja Lipsu kolmapäevad, maastikumäng, Suitsuprii klassi preemiareis Tartusse kinno, kevadpeol esinemine, klassiõhtud. Praegu käivad

mik. Idee pärineb algselt ühe meie liikme vanaemalt, kes tegi sarnast snäkki enda tarbeks. Meie otsustasime seda ideed arendada ja uusi maitseid luua. Algselt oli meil ainult kaks maitset - magus ja soolane. Esimene laad, kus osalesime, toimus Pärnus. Selleks tuli meil valmistada oma toodet, teha plakat ja ennast reklaamida. Päev oli väga elamusterikas ja emotsioonid olid laes, kuna kogu kaup sai maha müüdüd ja saime ka parima müügistrateegia auhinna.

suur osa vene kultuurist. Tee juurde käivad kindlasti päränikud, pirukad ja barankad, jutuajamine ja uudiste vahetamine. Venemaal kutsutakse ja tullakse külla „tassikesele teele“, see on sõbraliku vestluse üks oluline osa. Lisaks olid laual Tuula päränikud, barankad, kompvekid ning õpilaste endi valmistatud tordid. Oluline, et õpilastel ei kaoks huvi õpitava võõrkeele vastu.

Loodan, et tund jääb kõigile meelde, sest oli eriline ja tore. Vene keele õpetaja Aili Kiidli

juba tasemetööd ning valmistatakse eksamiteks.

9. kl valmistub kooli lõpetamiseks ja uute valikute tegemiseks. Õpilased on käinud tutvumas Tõrva Gümnaasiumi ja Tartu Kutsehariduskeskusega lahtiste uste päeval, Valga Gümnaasium käis kohapeal oma kooli tutvustamas. Koos 8. klassiga osaleti Valgas toimunud haridusmessil „Vali nutikalt“. 23. veebruaril ja 16. märtsil külastati Valga Kutseõppekeskust. Andra-Liis Põder ja Anete-Eliise Kangur viibisid märtsis kümnepäevasel Kaitseliidu korraldatud taliõppelaagris Roots. Kooli on lõpetamas 5 üheksandikku: Andra-Liis Põder, Anete-Eliise Kangur, Valdis Oago, Heini Nielson ja Tanel Muusikus (klassijuhataja Marje Klaasmäe). Lõpupidu toimub 16.juunil kell 14.00.

Seejärel osalesime edukalt teistel laadadel nii Tartus kui ka Tallinnas. Tallinna laadalt sain mina ise Särava Talendi auhinna. Nüüd, kui laadad seljatatud, oli kord lõppvõistluse käes - Valgamaa mini- ja õpilasfirmade konkurss, kus saavutasime teise koha. Soovitan kõigile, kel vähegi ideid, järgmisel aastal minifirmade võistlusest osa võtta. Te saate suurepärase kogemuse ja aimu, kuidas päris maailmas see firma tegemine käib. Kevin Pisartšik, 8.klassi õpilane

Teostame valdadele, linnadele, eraisikutele:

- Ohtlike puude raiet majade, liinide, kõrvalhoonete lähedusest
- Ohtlike puude raiet kalmistutel
- Ohtlike okste eemaldust ning puude kärpimist
- Äravedu ja koristustöö
- Puude elujõu hindamist ning konsultatsiooni

Hinnapakkumine ja konsultatsioon TASUTA!

Tel: 58628334, 58109846

E-mail: greenman.est@gmail.com

📌 Kirjuta meile Facebookis - Greenman

Kontserdisari MAAILMA VAIMULIK KLASSIKA
Серия концертов «МИРОВАЯ ДУХОВНАЯ КЛАССИКА»

KLASSIKALISTE ROMANSSIDE ÕHTU

Romansid, laulud, duetid
A. Varlamov, A. Guriljov, P. Bulahhov, A. Verstovski, A. Dubuque, M. Glinka, P. Tšaikovski

МАРИЯ ПЕТРОВА (sopran, Tallinn)
МАРИЯ ПЕТРОВА (sopran, Tallinn)

ВЕЧЕР КЛАССИЧЕСКОГО РОМАНСА
РОМАНСЫ, ПЕСНИ, ДУЭТЫ
А.Е. Варламов, А.Л. Гурликов, П.В. Булахов, А.Н. Верстовский, А.И. Дубуке, М.И. Глинка, П.И. Чайковский

Reede, 26. mai kl. 20:00 | Tõrva Kirik-Kammersaal (Valga 42A, Tõrva, Valgamaa)
Пятница, 26 мая в 20:00 | Церковь-камерный зал Тярва (Валга 42А, Тярва, Валгумаа)

Piletid on müügil PILETILEVI müügipunktides ja enne kontserdi algust kohapeal.
Билеты в продаже у ПЛЕТИЛЕВИ и ранее до начала концерта.

PILETID 10.-/5.-

KLASSIKALISTE ROMANSSIDE ÕHTU TÕRVA KIRIK-KAMMERSAALIS

Reedel, 26.mai kell 20.00 toimub Tõrva Kirik-Kammersaalis klassikaliste romansside õhtu. Raske on leida muusikaajaloost midagi veel romantilisemat ja hingestatumat kui vene romansid.

Kavas on 19. sajandi heliloojate looming: A.Varlamovi, A.Gurilevi, P.Bulahhovi, A.Dubuque, M.Glinka, P.Tšaikovski ja teiste heliloojate romansid, laulud ja duetid.

Imeilusad kevadist kava esitavad lauljad Natalja Birjukova (metosopran, St.Peterburg, Mihailovski teater, Venemaa teene-line kunstnik) ja Maria Petrov

(sopran, Tallinn). Klaveril saadab Arina Jevdokimova (St.Peterburg).

Piletid 10.- /5.- on müügil PILETILEVI müügipunktides ja enne kontserdi algust kohapeal.

Ohtlike puude langetus, okste ja tüvede äravedu, kändude juurimine, viljapuude hooldusloikus jpm...
www.2arboristi.ee
tel: 58185222

Kohvikutepäeva korralduskomitee

Ettevalmistused III Tõrva kodukohvikute päevaks on täies hoos!

3. juunil toimub Tõrvas juba III kodukohvikute päev. Ettevalmistused Sigrid Perilluse peres on kohvikutepäevaks juba täies hoos, õigemini on ettevalmistusi tehtud juba terve aasta.

Sellel aastal läheb Sigrid Perillus päevale vastu kindlama ja teadlikumana, kuna eelmise aasta kogemus on tal olemas. „Kõige tähtsam on jälgida ilmaennustust. Ilm paneb kõik paika. Kogused, mida valmistad, sõltuvad menüüst endast. Kui menüüs on palju erinevaid toite, siis kogused ei peaks olema väga suured. Juhul, kui menüüs on väike valikuvõimalus, siis tuleb arvestada suuremate kogustega,” selgitab Perillus.

Gruusia šašlõkk menüüs

Igal kodukohvikul on oma kindel teema, mida järgitakse. Teiste seast peab ju kuidagi erinema. Teema valikul lähtutakse sellest, mida kohviku omanik on suuteline oma võimete kohaselt ka pakkuma ja mis oleks küllastajatele huvitav.

Perillus valis selle aasta teemaks Gruusia köögi. „Olen teinud palju eeltööd. Käinud raamatupoodides, uurinud Gruusia retsepte, palju infot on ka internetis. Omandatud teadmised panen kokku ja nii saangi vajaliku menüü. Olen katsetanud, kuidas valmistada hatsapurisid (juustukorp), hemkalisid (pelmeenid), pardipraadi jne. Sealses köögis kasutatakse väga palju Kreeka pähkleid ja rohelisi maitsetaimi. Minul on kasvuhoonesse külvatud juba praegu erinevaid maitsetaimi;

tilli, sibulat, koriandrit ehk kinzat, vürtsbasiilikut, lehtsalatit, redist, rosmariini jne. Lambašašlõki tegemiseks on lambakasvatajaga juba kokku lepitud. Toitused on eelnevalt katsetatud,” räägib Perillus plaanist.

Kodukohvikut pidades peab mõtlema ka eelarve peale – kõik ettevalmistused nõuavad päris kopsakaid kulusid ja vihmade ilma ning vähese rahvaga see vaid suureks kuluks jääbki. Sigrid on selle peale varakult mõelnud. „Mina olen terve aasta pannud oma hoiuarvele iga kuu 50€, et kodukohvikut kulusid katta.”

Sigridi kodus oli eelmine aasta väga menukas Aasia kohvik, millest saadud kogemust ning ettevalmistusi saab ka sel aastal ära

kasutada. Aga ilma toetava pere ja heada sõpradega ei võtaks vist keegi sellist asja ette. „Meie peres on kaks last. Vanem poeg saab sellel aastal juba 18-aastaseks ja temast on reklaamsiltide tegemisel juba suur abi. Eelmine aasta tegid nad oma tüdruksõbraga väga laheda plakati, mis oli ikka väga suur, nii et äial andis seda tuule käes kinni hoida. See on ikka kogu pere üritus ja see mul selle asja juures meeldibki. Kõik annavad oma osa, kõigil on oma roll kohvikupäeval. Meie peres oli nii, et äi grillis liha, abikaasa jagas jookke, vanem poeg võttis tellimusi ja arveldas rahaga, poja pruut tegeles fritüüriga ja teenindas, väiksem poeg tegeles klientidega, ämm valmistas sala-

tit prae kõrvale. Lisaks sellele olid abis veel ka sõbrad ja head tuttavad. Üksi siin ei tee midagi,” räägib tegus naine.

Tsirkust ja leiba

Meelelahutusel on kindlasti oma suur osa, nii on olnud eelnevatel aastatel kõigis kohvikutes ka meelelahutuslik pool – pillimängijad, lauljad, tantsijad.

Sigrid jätab selle osa veel üllatuseks: „Kuna eelmine aasta oli meil Aasia kohvik, siis esines meil kõhutantsija. Sellel aasta meelelahutus las jääda küllastajatele üllatuseks. Minu arvates käib kõige juurde ka riietus, mis oleks teemakohane. Sellel aastal olen juba tellinud Gruusia lipuvär-

vides kleidid kõigile teenindajatele. Minu arust annab riietus ja ühtne stiil väga palju juurde”.

Ettevalmistused käivad kohvikutes täie hooga ning kümnekond kohvikut ootab küllastajaid. Sellel aastal on meil lisaks Gruusia kohvikule paar Itaalia kohvikut, muidugi Kaitseliidu Hoov, Tõrva Kodu Jäätisekohvik, LC Tõrva Mari koogikohvik, kodukohvik Supelung. Lisaks kohvikutele on taas Järve tänava alguses Vahemere turg, kus müüakse lõunamaa hõrgutisi ning kus igal täistunnil alates kella 13 esineb hispaania flamenco Jorge Arena.

Päeva lõpuks saab kohvikus Supelung vinüülplaadi ja kassettmuusikat nautida firma Vinyl Plant omaniku Ragnar Pitsi eestvedamisel.

Noortetubade vahendid on saanud täiendust

Margo Metsoja Tõrva piirkonna koostöögrupi projektijuht

Alates möödunud aasta sügisest, on käivitunud Eesti Noorsootöö Keskuse (ENTK) programm, läbi mille jaotatakse lisaraha noorsootöö tegevustele üle kogu Eesti. Tänu sellele programmile saavad Tõrva piirkonna omavalitsused kahe aasta jooksul kokku umbes 80 000€, mis suunatakse noorsootöö arendusse.

Juba ligi aasta tagasi hakkasid piirkonna noorsootöötajad paika panema tegevuskava, mille põhjal saadud toetust jaotatakse. Näiteks

on juba ENTK rahade abil alguse saanud võitluskunstide ring, toetame JJ-Street tantsutrenne, jätkuvalt saab raha taotleda huvitegevuse fondist, arendame disc-golfi rada, aitame edasi liikuda Tõrva Raadiol jne. Kõige käegakatsutavam valdkond on kindlasti vahendite soetamine noortekeskustesse ja -tubadesse.

Näiteks on Tõrva noortekeskuses uus õhuhoki laud, sisustatud bändiruum uute elektri- ja bassikitarridega ning väliürituste jaoks on soetatud pop-up telk. Bändiruumis toimub ka bändiring, millest on kõik huvilised oodatud osa võtma.

Helme noortetuppa sai samuti

soetatud õhuhoki laud, õues mängimiseks on ostetud teisaldatav korvpalli korv. Lisaks laienes lauamängude ning Xbox mängude valik.

Riidaja noortetuba sai programmi abil endale kott-toolid, võimlemismatid, tõukerattad, konstruktori komplekti, uued Xboxi ja Wii mängud.

Hummuli noorsootöötaja abil on Hummulis nüüd välilauatennise laud, kus saab mängida lauatennist ilma olemata.

ENTK programm kestab veel kuni 2018. aasta sügiseni ning selle aja jooksul täienevad noortetubade vahendid veelgi. Lisaks käivad ka muud tegevused, millest piirkonna noored kasu saavad.

**Ostame kuusepalki
metsa äärest hinnaga
60-68 EUR/tm.**

Lisaks ostame raieõigust,
metsa- ja põllumaad.

info@ostanmetsa.ee
www.ostanmetsa.ee
+372 5048 545
OstanMetsa OÜ

KÜTAME MAJA SOOJAKS

- Maa - ja õhkküte
- Graanul - ja puidukatlad
- Radiaatorid ning pörandaküte

WWW.SANBERG.EE

Tel: 56 96 58 85

info@sanberg.ee

TÄIEGA LAHE PÄEV

PÜHAPÄEV 28. MAI

PEREPÄEV ALGAB KELL 10.30 RONGKÄIGUGA SÕPRUSE PARGIST TÕRVA GÜMNAASIUMI PARKI.

KELL 11.00 ALGAB KONSERT, PARGIS OOTAVAD PEREPÄEVALE TULNUID ERINEVAD ATRAKTSIOONID JA TÖÖTOAD, PÕNEVAD VÕISTLUSED JA KODULOOMAD. KOHAL ON: KARUSSELL, BATUUDID, SKY JUMP, ZIP LINE, TAEVATREPP JA PALJU MUUD PÕNEVAT

PEREPÄEVA LÕPETAB KELL 14
SUUR VAHUMÖLL

PÄEVAJUHIK: HARTZ, KUNN JA VALTS

ÜRITUSE KORRALDAJA ON LC TÕRVA MARI MTÜ

PUURKAEVUMEISTRID

Puurkaevude ja -aukude projekteerimine, puurimine ning likvideerimine. Vee- ja kanalisatsioonitorustike, septikute ja süvaveepumpade paigaldus.

Lisainfo tel 52 69 604
www.puurkaevumeistrid.ee

- Septikud (Hajaasutus)
- Veepumbad ja pumbajaamad
- Hoone vesi ja kanal

PAIGALDAME VEE JA KANALISATSIOONI

MUHK INVEST

*Üldehitustööd
*Viilhallide ehitus

Tel: +372 5554 4156
muhkinvest@gmail.com

Kontor: Karksi-Nuia, Pärnu maantee 8, 69103
TEIE SOOVID, MEIE TEOSTUSED!

Kärstna vili OÜ

Võtab rendile põllumaad Põdrala vallas, Helmes ja selle lähiumbruses. Rendi hind kokkuteppel. Lisainfo ja pakkumised:

Tel. 56272188
E-mail: karstna.vili@gmail.com

Cub Cadet murutraktorite järelmaks 6 kuud intressivaba

Hinnad alates 1495 €

0% intress

Aia- ja metsatehnika kauplus
Kevade 8, Tõrva
Tel. 7670508
www.metsakaup.ee

Arvo Lasting,
EELK Helme Maarja koguduse õpetaja

Ootame Norra külalisi

Juba üle 20 aasta on meid sidunud armas ja hoolitsev sõprus norrakatega. Täpsemalt elab see sõprusuhte Helme ja Byneseti koguduste vahel. Byneseti kogudus asub Trondheimi linna külje all. Seal elab diakooniaõde Ann-Elin Slettahjell, kes kohe Eesti Vabariigi taasiseseisvudes otsis võimalusi meie rahvale oma abi pühendada. Ta on leidnud ise sõpru ja loonud sidemeid Eesti sotsiaal- ja hooldekandestustega mitmes Eesti paigas: Paides, Tõstamaal, Tapal, Narvas, Tallinnas, Tõrvas.

1994. aastal tõi Ann-Elin Slettahjell Byneseti koguduse esinduse esmakordselt Helme kogudust külastama ning siit meie sõprusuhted alguse saidki. Mõlemas koguduses on vahetunud õpetajaid ja juhatuste liikmeid, ent vastastikust läbikäimist on hoitud väga toetava ja siirana.

Byneseti kogudus ise pole väga suur ega jõukas, kuid nad leiavad aeg-ajalt fonde, kuhu esitada projektitaotlusi meie toetuseks. Nii on sõpruskogudus omaenda annetustest ja fondide toetustest aidanud Helme kirikusse seada veevärgi, vahetada aknaid, renoveerida elektrisüsteemi, on saatnud meile terve saalitäie uusi toole, kirikukohvi korraldamiseks mugavad laud, magamisvahendeid matkajate majutamiseks jne. Helme kirikus on igal sammul näha Norra sõprade jälgi ja kätetööd.

Omalt poolt oleme pakkunud Norra sõpradele meeldejäädavaid kohtumisi, kontserte, palve- ja jutluseosadust mõlemapoolsetel visiitidel.

Järjekordselt on meil rõõm oma sõpru kohata juuni alguses siinsamas Helmes. Külalisdelegatsioon Bynesetist väisab meid 7.-9. juunini. Külalisrühm on seekord 9-liikmeline. Neljapäeva, 8. juuni

TEATED

- 21. mail kl 11 armulauaga jumalateenistus Helme kirikus.
- 21. mail kl 14 jumalateenistus Taagepera kirikus.
- 25. mail kl.19 Ristipäev ja Kristuse taevaminemispüha Helme mõisa ja klaverimuuseumi ees. Tõrva kammernaiskoor ja õpetaja Arvo Lasting. Hiljem küünalde süütamine Helme kalmistul kirikuõpetajate ja kõstrite haudadel.
- 28. mail Helme kirikus jumalateenistust pole.
- 4. juunil kl 11 Helme kirikus nelipüha jumalateenistus armulauaga.
- 4. juunil kl 14 Taagepera kirikus nelipüha jumalateenistus armulauaga.
- 8. juunil kl 18 armulauaga jumalateenistus Helme kirikus. Norra Byneseti koguduse külalised. Laulab Hummuli mõisakoori ansambel.
- 11. juunil kl 11 armulauaga jumalateenistus Helme kirikus.
- 18. juunil kl 11 kalmistupüha
- Taagepera (Ala) kalmistul.
- 24. juunil kl 11 kalmistupüha Helme kalmistul.
- 25. juunil kl 14 jumalateenistus Riidaja kirik-kabelis.
- Tõrva Misjonimajas jumalateenistused pühapäeviti kell 11 (välja arvatud 21. mail).

õhtul soovime veeta üheskoos osadusõhtu Helme kirikus. Saame osalisest jumalateenistusest, ühisest palvest ja laulust, vestlusest ja ühisest hingamisest. Muusikat pakume külalistele Hummuli mõisakoori ansamblilt.

Meil on tänavu aga plaanis Helme kiriku värvimine, et värskendada 170-aastase pühakoja ilmet. Just seda ettevõtmist soovivad Norra sõbrad oma tubli panusega toetada.

Saame siis 8. juuni õhtul tulla üheskoos Helme kirikusse Byneseti kogudust tänama ja vastu võtma, saame neile oma head soovid avaldada ning oma eestpalved pühendada.

Promens AS on Tartumaal, Rõngus paiknev plastitööstuse ettevõtte. Põhiosas toodetakse plastidetaile veo- ja sõiduauto tööstustele, väiksemas osas elektroonika ja toiduainetööstusele. Ettevõttes töötab ~270 inimest

Otsime oma meeskonda:

Koostetöö operaatoreid

Eeldame:

- õppimisvõimet
- täpsust ja kohusetundlikkust
- valmisolekut vahetustega tööks (ka öine)
- eesti keele oskust (lugemisoskus, suhtlemisoskus tööks vajalikul tasemel)

Kasuks tuleb:

- töökogemus tootmisettevõttes
- arvutioskus

Pakume:

- tööd kiiresti arenevas rahvusvahelises ettevõttes
- konkurentsivõimelist palka
- Transport Tõrva-Pikasilla-Rõngu-Pikasilla-Tõrva suunal tööandja korraldatud

Tehase 4, 61001, Rõngu, Tartumaa
CV saata
e-postiga: eeesti@promens.com
Täpsem info 737 1821

PAKUME MATUSETEENUST

LAHKUNU TRANSPORT MORGII VÕI
KREMATOORIUMISSE ÖÖPÄEVARINGSELT
LAHKUNU SÄILITAMINE MORGIS JA KORRASTAMINE
TUHASTUSMATUSTE KORRALDAMINE
HAUAMATUSTE KORRALDAMINE
URNIMATUSTE KORRALDAMINE
RISTID, HAUAPLAADID
KIRSTUD, URNID
KIRSTULINAD, URNILINAD
LEINAKIMBUD, PÄRJAD, LEINASEADED
KIRSTUKANDJAD
LEINAKÕNELEJAD
FOTOGRAAF

INFO TEL. 55512291, 5102600

THKK müüb

Lõhutud lepa ja kase küttepuid, pikkustes 25 kuni 60 cm. Hind 27 kuni 31€.

Kuivi küttepuid, pikkusega 30 ja 50 cm. Hind 36 kuni 40€

Ümarat puitbriketti, kott 25 kg. Hind 4.00€

Tõrva piires transport tasuta. Tel. 56 51820.

OÜ ETEST PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 50 45 215, 51 45 215, info@est-land.ee

Ostame metsakinnistuid ja raieõigust. Tel 507 2544

**info@erametsa.ee
www.erametsa.ee**

Soodapritsitööd

Värvimistööd

Liivapritsitööd

Tööstushoonete renoveerimine

+372 5837 5516

www.proprits.ee

Madis Hindre

Reporter

Kui kärbse jõuab pihku püüda, siis jõuab ka sõita

66- aastane Albert Veesaar võitis endast vähemalt põlvkonna jagu nooremate meeste ees Eesti jäärajasõidu karika, käib metsas puid tegemas ja Pokardi staadionil ketast heitmas. Eks tehke järgi.

Kas te selle valge Mitsubishiiga, millega jää peal käite, igapäevaselt ka sõidate?

Temaga võiks ka ju igapäevaselt sõita, aga teda ei raatsi iga päev kulutada. Ja eks ta võtab kütet ka rohkem.

Minu jaoks on auto ikkagi tarbevahend...

No ta on mul ekstra Jaapanist tellitud, otsast lõpuni lahti võetud ja uuesti kokku pandud. Selleks kulus ainult kaks tuhat töötundi. Nii palju töötunde on ühel kaheksast viieni tööl käival inimesel aastas.

Miks te seda teete?!

Sellepärast, et mõni inimene käib kalal ja mõni käib laulmas. Kõigil on oma hobid. Aga kui mind see asi ikka huvitab, siis miks mitte. Kuidas nüüd öelda – ma ei hakka muude lollustega tegelema.

Kui te niimoodi tunde auto all olete, kas te vahepeal vihaseks ka saate?

Kui inimesed elavad kaua koos, siis küsitakse neilt, kas nad tülitsevad ka. No vahel harva, kui asi üldse ei lähe, siis mõni sõna tuleb ikka sekka. Aga õnneks võtmed lendama ei hakka. Muidu ei saakski selliseid asju teha.

Kas te suviti ka sõidate?

Võistlusi ei sõida. Kui ringrada sõita, tuleks autot selleks eraldi kohendada. Ja rallikrossi ei hakka ma sõitma. See on täiesti lõhkumine. Pealegi, jää peal on natuke põnevam ja täpsem. Üldse, see jää peal sõit tuli mul nüüd niimoodi, et plaan oli auto pojale ehitada. Aga kui me läksime võistlustele, mõtlesin, et sõidan ise ka. Aga et see mul nii kenasti välja kukkus, see pani imestama nii mind kui kõiki teisi. Mulle öeldi, et sa vaata passi ja mis sa vanamees seal noorte poistega võidu sõidad. Aga isu proovida oli ikka.

Ja tulemus oli märkimisväärne.

Nojah, see, mille ma ära võitsin, see oli Eesti karikasari.

Te ütlesite, et jäärajasõidus on rohkem täpsust vaja. Libedaga tundub rohkem nagu õnne peale minek.

Kõigepealt peab seal olema julgust kiirus üles ajada. Täpsus on see, et õigel ajal enne kurvi tuleb hoog maha pidurdada. Ja muidugi kurvi läbimine – seda peab oskama. Aga see tuleb mul kogemusest. Ma olen raudselt kõige vanem võistleja ja autojuhistaaži on mul 47 aastat.

Nii et enne seda, kui te Michubishi rooli istusite, tegelesite ka võidusõiduga?

Kuusteist aastat sai veoautokrossi sõidetud ja kaheksa aastat rallit sinna otsa. Siis pidi ära lõpetama, sest päris kõrgel tasemel siin ääremaal ju ei sõida. Selleks oleks pidanud päris Tallinnasse ära minema. Siin ei leidnud sponsorit ja see auto ehitamine läks küllalt keeruliseks.

Kui kallis teie hobi on?

Parasjagu kallis, sest tuleb osta need rehvid, mis on testivõitjad. Sul peab olema mitu jooksu rattaid ja vastavalt rajale tuleb neid vahetada.

Miks neid rehve vahetama peab? Üks jää ju kõik.

Kui tipus sõita, siis tuleb maru täpne olla. Kas on puhas jää või on natukene lund sinna jää peale kinni tambitud. Võib-olla kolmandas voores läheb sulale, siis tuleb jälle midagi muud alla panna.

Kui te roolis olete, siis kui palju on käe sisse harjunud liikumist ja kui palju mõtlema peab?

Rajaga peab saama täielikult sina peale ja mõte peab ikka sada protsenti sõidu juures olema. Kui on mõni kõrvaline mõte, siis on ikka väga raske sõita. Kui kasvõi näpp on katki ja teeb rooli keerates valu, siis see on segav komponent.

Missugune liikleja te väljaspool rada olete?

Ma püüan ikka sada protsenti liikluseeskirju täita. Üle kümne aasta pole mul kindlasti ühtegi karistust olnud. Sellepärast ma sõidangi võidu, et seal saab ametlikku piirkiirust ületada. Näiteks Võrtsjärvel oli 160 km/h.

Jää peal?

Jah, seal on mitu kilomeetrit järve. Nii et, kui ka läheb käest ära, siis libised rajalt välja, aga tuled kenasti tagasi. Mina näen seda niimoodi, et igas maakonnas peaks olema rada, kus sa saad õppida, mida auto libedaga teeb. Kui auto läheb libedaga risti, siis see, kes ei ole sõitnud külge ees, ei tea, mida teha. Paneb piduri ka peale ja ongi... Aga noh, need rajad on kallid ja keegi ei viitsi sellega tegeleda.

Kui tihti juhtub, et te ise rajalt välja sõidate?

Väga tihti ei juhtu. Väga palju jääradasid tehakse hästi kõverad. Siis on kiirused väiksemad ja oht on väiksem. Aga kui nad on väga kõverad, siis see ei anna sulle

Albert Veesaar oma võimsa ralliauto ja auga välja teenitud tiitlitega. Suurimate toetajatena sel vägeval teel nimetab ta ära Eero Viisu ja Harry Mägi. Foto: Erakogu

mingeid kogemusi libeda peal sõiduks. Selliseid laugeid kurve on vaja ja kiiruse peab olema kaheksa-üheksakümmend. Siis saad teada, mis teha tuleb.

Ütlesite ennist, et olete jäär ajal kõige vanem. Miks nii?

Autosporti üldse vanast peast kardetakse vist. Ta on ikkagi noorte ja uljaste ala, kellel on julgust.

Nii et teie olete nooruslik ja uljas...

...Kuuekümmene kuueselt. Tuleb nii välja. Ega ma ise ka seda ei uskunud. Aga ta tuleb mul hästi stabiilselt välja. Siin on noori, kes ühel rajal küll võidavad, kuid teisel on seitsmendad - kaheksandad.

Mis te arvate, kas mingi hetk tuleb teile vanusepiir ka ette?

Eks ta on nii, et kui reaktsioon jääb ära, siis enam sõita ei saa. Kui mõte liigub ja käed ei tule enam järele, siis enam tipus ei sõida. Aga oma löbuku võib ikka sõita. Ma vaatan seda niimoodi, et kui ma suvel saan laua peal kärbse kätte püüda, siis arvan, et talvel lähen veel jäärarajale. Aga kui kärbest enam kätte ei saa, siis tuleb järele mõelda. Aga poissi ikka õpetan. Muidu talv jääbki selliseks igavaks. Lund ei ole, siis suusata da ka ei saa. Ja siis ei olegi nagu midagi teha. Hoiad lapselapsi ja lõikad väljas puid.

Reaktsiooni hoidmiseks on ju korralikku füüsilist vormi ka tarvis.

Natukene peab ennast liigutama ja võimlema muidugi. Sõber vedas mind kergetõustikku tegema, see annab just reaktsioonile juurde. Ma natuke tõukan seal veteranide klassis kuuli ja heidan ketast. Kõiki alasid ei kannata liigesed enam teha. Aga enne ketast ja kuuli peab lihased korralikult soojaks saama ja selles ongi see point. Võimlemine on selles eas väga kasulik.

Kuivõrd oluline teile võistlusmoment on?

Ikka väikse pinge peab üles saama. Autosõidus samamoodi, et kui lähed jäär rada sõitma nagu tavaliselt, siis ei tule ka sõit teravalt välja. Tuleb ikkagi pingutada.

Lehed kirjutavad, et 30 000 noort inimest ei pinguta üldse. Koolis ei käi, tööl ei käi..

Kui mina olin noor, siis karistati sellega, et kutsuti õuest tuppa. Aga tänapäeva noori karistatakse sellega, et aetakse toast arvuti tagant õue. Kui inimene on tüsedam, siis tema kohta öeldakse tänapäeval, et ta on kurviline.

Kas teie kaks lapselast ka jäär aja kõrvale kipuvad?

Nad on tüdrukud, üks on seitse ja teine kaheksa. No neil mingi nägemus on asjast, et kui ma tulen kergetõustiku võistlustelt, siis nad ikka ütlevad, et näita medaleid ja diplome, mis sa said..

Kuidas teil nende medalite ja karikatega üldse on? Kas teil on terve eraldi tuba selle jaoks?

Eks neid läbi aegade ikka on tulnud parajalt palju. Eriti nõukogude ajal. Ja nende eest tuleb ju hoolitseda ja tolmuhühkida. Nii et, eks ma siis viisin neid maale. Et las nad seisavad seal. Ma ei ole selline eriline uhkustaja. Aga see talv sain küll seitse karikat kokku. Ja poiss sai veel kaks tükki.

Seda ma ei olegi veel küsinud, et kas te ameti poolest olite ka autojuht?

Ma usun, ma olen jämeda arvestamisega üle kolme ja poole miljoni kilomeetri maha sõitnud.

Missugune on siis kõige ilusam paik maailmas.

(Naerdes) Marko Reikop rääkis täna, et Kiiev olevat väga ilus. Ma arvan, et väga palju on maailmas ilusaid paiku.